

## תוכן עניינים

|    |                                     |
|----|-------------------------------------|
| 2  | מבוא                                |
| 3  | סקירת ספרות                         |
| 3  | תיירות מרפא – הסבר לתופעה           |
| 4  | היבטים כלכליים של תיירות מרפא       |
| 6  | קשיים אתיים בתיירות מרפא            |
| 7  | ההיבט הכלכלי של תיירות המרפא        |
| 9  | גישות ניהוליות דרך השוואה בינלאומית |
| 10 | מטרת העבודה                         |
| 11 | ראיון                               |
| 13 | מודל כלכלי                          |
| 14 | דיון                                |
| 15 | סיכום                               |
| 17 | בביבליוגרפיה                        |

## מבוא

כולנו רוצים להיות בריאים. שינויים גלובליים הביאו לשינויים משמעותיים בתפיסת הבריאות, וחלק מהשינויים הללו הביאו ליצירת המושג "תיירות מרפא". תיירות מרפא היא תנועה של אנשים מעבר לגבולות המדינה מהם באו על מנת לקבל טיפול רפואי במדינה אחרת, על פי מבוקשם. הטיפולים השונים המתקבלים מגוונים, וקיים רווח כלכלי למקום המטפל. הנסיעה של אנשים אל מעבר לגבולות המדינה שלהם על מנת לקבל טיפול רפואי מתרחש ממספר סיבות.

תיירות המרפא היא סוג תיירות חדש שמתקיים בשנים האחרונות. בעבודת סקירה זו נראה כי קיים מגוון רחב של טיפולים מוצעים בטיפול מרפא, ביניהם טיפולים לא חיוניים (לדוגמה, אסתטיים), קבלת טיפולים לא נחוצים אך מומלצים (לדוגמה, טיפולים פסיכולוגיים ודנטליים) וקבלת טיפולים נחוצים ודחופים (לדוגמה, טיפול בסרטן, השתלת איברים) (Koldowski, 2008)<sup>1</sup>. לסיכום, התפתחות תחום התיירות המרפא מתאפשרת בזכות מהפכת האינטרנט שאפשרה את חשיפת בית החולים והרופאים בו ליצירת "שמות עולמיים" לטיפולים מעבר לגבולות המדינה וגם הנגשת הטיפולים הבינלאומיות והוזלתן לציבור הרחב.

אנחנו רואים כי התפתחות תיירות המרפא התפתחה בגלל מספר סיבות עיקריות: רמת רפואה ירודה במדינת המוצא, טיפולים ייחודיים במדינות התיירות, טיפולים רפואיים יקרים במדינות מפותחות, זמן המתנה ממושך לטיפולים רפואיים נחוצים ורגולציה במדינות המוצא האוסרת על טיפולים מסוימים (השתלת איברים, הפלות) (הכנסת, 2010)<sup>2</sup>.

בעבודה סמינריונית זו נסביר את התפתחות התופעה "תיירות מרפא", ונתמקד במימדי ההתפתחות במדינת ישראל. נבחן את ההיבטים הכלכליים של התפתחות תיירות המרפא, מההבנה כי הכסף הוא המניע העיקרי להתפתחות התיירות הזו. בשלב הבא נסקור את הקשיים האתיים בתיירות מרפא ואת הקונפליקט הקיים בין הטיפול הרפואי שמקבלים התיירים עם הכסף מול האזרחים במדינה. ממסקנות פרק זה נראה מהו הצורך הכלכלי להסדרת תחום נושא תיירות המרפא בישראל כדי להתגבר על הקשיים הקיימים היום בתחום, ולסיכום נראה כי איך מדינות אחרות בעולם מתמודדות עם האתגר שבתיירות מרפא, ונציג השוואה בין לאומית להסדרת התחום במדינת ישראל.

## סקירת ספרות

### תיירות מרפא – הסבר לתופעה

תיירות מרפא היא עסק של ממש. מדינות רבות משקיעות בתחום תיירות המרפא, הן רואות בתחום כמקור לתעשייה לאומית. התיירים שמגיעים לטיפולים משלמים על הפרוצדורה הרפואית, על השהות והאשפוז בבית החולים, על המלון בו הם שוהים וכו'. המשמעות הכלכלית למדינה ולמערכת הבריאות מחייבת את המדינה לקיים רגולציה על תיירות המרפא במדינתה. מדינת ישראל מגדירה את תיירות המרפא כ"נסיעה של חולה למדינה אחרת לשם קבלת טיפול רפואי משמעותי תמורת תשלום"<sup>3</sup>.

בישראל, הטיפולים השונים נעשים בבתי חולים ציבוריים ופרטיים, קופות חולים ובתי חולים ממשלתיים. על מנת לעמוד על מימדי התופעה במדינת ישראל, משרד הבריאות הציג למרכז המחקר והמידע של הכנסת נתונים מהשנים 2010-2012 הנוגעים להכנסות מ-9 בתי חולים ממשלתיים מתיירות רפואית, ברוטו, לפני מתן הנחות<sup>4</sup>. מהטבלה עולה כי:

- א. בתוך שנתיים, משנת 2010 לשנת 2012, היה גידול של כ-72% בהכנסות בתי החולים.
- ב. הכנסות מתיירות בית החולים מתיירות רפואית כשיעור מסך הכנסות בתי החולים גדלו מ-2.04% בשנת 2010 ל-2.99% בשנת 2012, כלומר עלייה של כ-46%.
- ג. הכנסות בתי החולים הממשלתיים, שעולה על 2% מכלל ההכנסות של בתי החולים ממתן שירותים רפואיים (ברוטו) הם שיבא (5.45%), איכילוב (4.65%) ורמב"ם (2.46%).
- ד. בתי החולים מדווחים על עלייה עקבית מהתיירות הרפואית והשירותים הרפואיים במדינת ישראל. בתי החולים נהריה, רמב"ם ושיבא עלו בשיעור מקור ההכנסות מהתחומים הללו, כך שבעוד סך ההכנסות של בתי החולים הללו ב-2010 הסתכמו ב-8,281,886 ₪, עלה ל-9,721,862 ₪, כלומר עלייה מ-2.04% מסך כלל ההכנסות ל-2.72% מסך כלל ההכנסות.